Komission ehdotus rakennusten energiatehokkuusdirektiivin uudelleenlaadinnasta – toissijaisuusasia TS 8/2022 vp

Maarit Haakana, ympäristöneuvos, ympäristöministeriö
Sari Rapinoja, lainsäädäntöneuvos, ympäristöministeriö
18.2.2022

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Toissijaisuusperiaate

- **Toissijaisuusperiaate** = EU:n tulee toimia vain siinä laajuudessa ja siinä määrin kuin tietty toiminta voidaan toteuttaa paremmin unionin kuin jäsenvaltioiden tasolla. (SEU 5 artiklan 3 kohta).
  - Toissijaisuusperiaate koskee sitä, onko ehdotettu toimi ylipäänsä toteutettava unionin tasolla vai ei
  - toissijaisuusperiaate soveltuu vain niissä tapauksissa, joissa unionin toimivalta ei ole yksinomaista
  - Vastaa kysymykseen tuleeko EU:n vai jäsenvaltioiden käyttää toimivaltaa ko. alalla

Unionin toimielimet voivat toimia toissijaisuusperiaatteen nojalla kolmen edellytyksen täyttyessä:

a) kyseessä ei ole unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluva ala;

b) jäsenvaltiot eivät voi saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita riittävällä tavalla (**välttämättömyys**); ja

c) toiminta voidaan sen laajuuden ja vaikutusten vuoksi toteuttaa paremmin unionin tasolla (**lisäarvo**).

- Toissijaisuusperiaatteella turvataan jäsenvaltioiden mahdollisuudet tehdä päätöksiä ja toteuttaa toimia niillä aloilla, joilla unionilla ei ole yksinomaista toimivaltaa.

Komission perustelut ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuudesta

- Energiapolitiikka kuuluu EU:n ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan
- EU:n laajuisia lisätoimenpiteitä tarvitaan EU:n kunnianhimoisten ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi
- Riittämätön peruskorjausaste ja korjausten riittämätön perusteellisuus ovat yleinen ongelma kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Komission mukaan yhteisen EU kehyksen luomista tarvitaan rakennusten hiilestä irtautumista koskevalle kehityspolulle ja siihen liittyville vaatimuksille samalla kun sitä mukautetaan kansallisiin olosuhteisiin
- EU-tason sääntely tuo varmuutta kaikille toimijoille peruskorjaus- ja rakennusalan toimintaketjussa
- Ehdotuksen mukaan EU-tason yhteinen kehys tarjoaa jäsenvaltioille monenlaista lisäarvoa

-> Komission mukaan ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen

Ehdotuksen tavoitteet

- Direktiiviehdotuksen keskeiset tavoitteet ovat:
  - rakennusten kasvihuonekaasupäästöjen ja energian loppukulutuksen vähentäminen vuoteen 2030 mennessä
  - pitkän aikavälin vision asettaminen rakennuksille kohti EU:n laajuista ilmastoneutraaliutta vuonna 2050

- Ehdotuksella on lisäksi useita erityistavoitteita:
  - lisätä korjausrakentamisen määrää ja perusteellisuutta
  - parantaa tietoa rakennusten energiatehokkuudesta ja kestävyydestä
  - varmistaa, että kaikki rakennukset ovat vuoden 2050 ilmastoneutraaliusvaatimusten mukaisia

Alustavaa arviointia ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuudesta

- Ehdotuksesta ei ole vielä virallisia kantoja
- Alustavan arvion mukaan ehdotus on pääosin toissijaisuusperiaatteen mukainen
- Alustavan arvion mukaan ehdotuksen 7 ja 9 artikla sekä liite III ovat ongelmallisia toissijaisuusperiaatteen näkökulmasta

Uudisrakentaminen (7 artikla)

- Ehdotuksen 7 artiklassa ja liitteessä III uudisrakentamisen energiatehokkuutta koskevat vaatimukset asetetaan EU-tasolla.
- Direktiiviehdotuksen mukaan uudisrakennusten tulee olla päästöttömiä liitteen III mukaisesti. Komissio antaa liitteessä enimmäisraja-arvot (primäärienergiankulutukselle), jotka on alitettava
- Ehdotuksessa unionin alue on jaettu neljään eri ilmastovyöhykkeeseen, joilla on omat enimmäisraja-arvot. Arvot on annettu kolmelle ryhmälle: asuinrakennukset, toimistot ja muut ei-asuinrakennukset.

- <u>Näkemyksiä ehdotukseen</u>
  - Päästöttömän rakennuksen primäärienergiankulutuksen enimmäisarvot tulee asettaa kansallisesti, jolloin voidaan ottaa parhaiten huomioon
    - jäsenvaltion ilmasto-olosuhteet
    - kansalliset olosuhteet
    - soveltuminen kansalliseen energiajärjestelmään

Olemassa olevat rakennukset (9 artikla) (1/2)

- Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on velvoitettava rakennuksen omistajia korjaamaan olemassa olevia rakennuksia tiettyyn energialuokkaan tiettyyn määräaikaan mennessä ilman rakennuksen omistajan hyväksyntää tai rakennuksen muuta korjaustarvetta.

- <u>Näkemyksiä ehdotukseen</u>:
  - Ehdotus tarkoittaa suuren osan rakennuskannan korjaamista pelkästään energiatehokkuuden parantamisen vuoksi ilman rakennuksen muuta korjaustarvetta.
    - Korjausvelvoite koskisi alustavan arvion mukaan 35 prosenttia Suomen rakennuskannasta.
    - VTT:n arvion mukaan velvoitteista aiheutuvat kustannukset 13,7 miljardia eli noin 1-1,5 miljardia vuodessa

Olemassa olevat rakennukset (9 artikla) (2/2)

- Näkemyksiä ehdotukseen:
- Kansallisella tasolla päätetyillä toimilla voidaan edistää rakennusten energiatehokkuutta tehokkaammin, sillä jäsenvaltioilla on paras tieto rakennuskantansa korjausmahdollisuuksista ja korjauksista seuraavista energiatehokkuus- ja ilmastohyödyistä.
- Direktiiviehdotuksen tavoite voitaisiin toteuttaa tehokkaammin ehdotetulla kansallisella rakennusten perusparannussuunnitelmalla. Suunnitelmassa jäsenvaltiot pystyisivät paremmin itse määrittelemään aikataulut ja keinot sekä ottamaan huomioon kansalliset olosuhteet ja rakennuskannan niin, että saavutettaisiin hiilestä vapaa ja energiatehokas rakennuskanta vuonna 2050.
- EU-tasolla tulisi säätää vain yleisistä ja kansallisten rakennusten perusparannussuunnitelmien yleisistä puitteista, mutta ei jäsenvaltioiden rakennuskannan pakollisesta korjaamisesta.

U-kirjeen käsittelyaikataulu

- Valtioneuvoston U-kirjelmän valmistelu on käynnissä (virallisia kantoja ei vielä ole)
- Energia- ja Euratom- jaoston kirjallinen menettely oli 8.2 - 11.2
- EU- ministeriövaliokunta 25.2 ?
- VN yleistunto ja raha-asiain valiokunta 10.3 ?

Kiitos!

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment